

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

VI Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 19–20 травня 2022 року)

Суми
Сумський державний університет
2022

ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ

Стеблянко А. В.

*доктор філософії, асистент кафедри ФЮКП ННІ права
Сумського державного університету*

Шевцов Я. А.

*студент IV курсу ННІ права
Сумського державного університету*

Аналізуючи державну політику України, а також беручи до уваги досвід зарубіжних країн з приводу легалізації віртуальних активів, можна зробити висновок про наявність великої кількості юридичних і практичних проблем, що свідчить про необхідність запровадження якісного підходу до політики легалізації.

Перш за все варто вирішити питання нормативного регулювання віртуальних активів. Зокрема, необхідно врегулювати всі аспекти, починаючи від добування криптовалюти та її впровадження в обіг, завершуючи питанням рамок її використання, спираючись на успішний досвід зарубіжних держав. Як слушно зазначає Д. І. Погрібний у контексті регулювання віртуальних активів, на даному етапі досить раціональним вбачається внесення змістовних змін до чинних нормативно-правових актів в цій сфері, зокрема до Господарського та Податкового кодексів, а також до законів «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», «Про Національний банк України». Такі нормативні зміни мають вирішити певні проблеми щодо обігу, зберігання, володіння та використання криптовалют у правовому полі, які існують не лише в Україні, але й у багатьох інших країнах, зокрема: невизначеність правового статусу криптовалют; відсутність методики обліку операцій з криптовалютами; неврегульованість бази оподаткування [1].

Статус грошей або їх аналогу для криптовалюти вирішує дуже багато юридичних і практичних проблем і відкриває нові можливості як для держави з приводу їх регулювання, так і для простих користувачів щодо їх використання. Крім того, необхідно враховувати монетарність даної категорії, так як це є основою ринку віртуальних активів і тільки в цьому випадку відкриває виходи на міжнародні ринки. Щодо ринку віртуальних активів, то держава повинна створити його сама і зробити це треба якісно з одночасним впровадженням всіх необхідних технічних і правових інструментів. Такий ринок зможе добре функціонувати і з часом поглине та легалізує діючий наразі «чорний» ринок віртуальних активів.

Найперспективнішим і важливим для держави наразі є питання податкової політики з приводу віртуальних активів. Важливо зосередити діяльність держави на податковому врегулюванні всіх аспектів криптовалют і електронних активів, що також

допоможе формуванню їх ринку, забезпечить певні гарантії звітності та контролю перед державою, а також стане основним фінансово-економічним інструментом регулювання віртуальних активів. Найбільш гнучкими та функціональними з приводу оподаткування віртуальних активів показали себе податкові системи Сполучених Штатів Америки, Японії та Швейцарії.

У контексті зазначеного С. Волосевич й Ю. Баранюк цілком правильно обґрунтовують позицію про необхідність здійснення державного податкового контролю за криптовалютою зважаючи на те, що її стрімке поширення та використання вже сьогодні обумовлює ненадходження до державного бюджету значної суми податків, а існуючі державні органи спроможні здійснювати податковий контроль за операціями з криптовалютою, що також дозволить отримати додаткові надходження до бюджету. При цьому вченими зазначається, що податок для операцій з криптовалютою чи доходу отриманого з обігу криптовалюти не повинен суттєво відрізнятися від існуючих загальних податків. Залежно від статусу особи, операції та дохід від криптовалюти повинен оподатковуватися податком на доходи фізичних осіб, податком на прибуток юридичних осіб, єдиним соціальним податком [2].

Інакше кажучи, необхідно розробити дієвий і водночас не досить жорсткий порядок оподаткування криптовалютної діяльності. Тобто необхідно запровадити податок на прибуток, отриманий від будь-яких операцій з криптовалютами, але при цьому звільнити від оподаткування операції з обміну криптовалюти на фіатні гроші. На початковому етапі таких нововведень варто було б встановити певні методи стимулювання розвитку криптовалютної діяльності, що зможуть підвищувати інтерес фізичних та юридичних осіб до її використання. Серед таких методів варто виділити тимчасове застосування знижених ставок податків, зменшення розміру тарифів на електроенергію для осіб, які займаються майнінгом криптовалюти тощо. Також необхідно урегулювати таку діяльність шляхом створення системи ліцензування такого виду діяльності (створення вичерпного переліку операцій з криптовалютою, на які будуть поширюватися вимоги щодо ліцензійної діяльності та внесення змін до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», наприклад, біржі повинні отримати ліцензію на здійснення своєї діяльності щодо купівлі-продажу криптовалюти, що звичайно має комерційний характер); внесення діяльності, пов'язаної з віртуальними активами, до Національного класифікатору видів економічної діяльності (очевидно, що підприємницька діяльність, пов'язана з криптовалютою, стане законною і пришвидшить подальший процес її легалізації в Україні).

Окрім цього, пропонується розробити окремий нормативно-правовий акт, який би чітко й повно визначив критерії, які необхідно застосовувати при перевірці осіб, що займаються криптовалютною діяльністю. Зокрема, варто запровадити застосування концепції «KYC» («Know Your Customer») та AML («Anti Money Laundering») стосовно операцій з криптовалютами, які передбачають здійснення ретельної перевірки відомостей про директорів, топ-менеджерів і великих акціонерів компанії, і встановлюють процедуру верифікації клієнтів шляхом ретельного збору інформації про клієнтів та її подальшого зберігання.

У контексті впровадження такої складної категорії, доцільно також впровадити державну політику просвітництва з приводу віртуальних активів, а також технічної грамотності населення. Також необхідно проводити роз'яснювальні заходи державним органам, регуляторам особливостей характеру криптовалюти та пов'язаної з нею діяльності, щоб уникнути непорозумінь та можливих зловживань з боку державних органів.

Дуже важливим лишається питання технічної сторони віртуальних активів, адже одним простим реєстром воно не вирішується. Компетентні органи повинні набути спеціальних повноважень та створити підрозділи технічного забезпечення. Окрім реєстру також необхідно створити систему контролю за транзакціями за участі криптовалют та електронних активів.

Враховуючи політику України щодо активного впровадження блокчейн-технологій, доцільним буде створити власну блокчейн-мережу віртуальних активів і обмежити роботу недержавних таких мереж.

Важливо також використати американський досвід щодо регулювання і захисту курсів криптовалют та електронних активів, що забезпечить економічну стабільність монетарної політики криптовалют в Україні і якісно вплине на міжнародні відносини щодо цього.

Таким чином, стрімке поширення обігу віртуальних активів поставили нові питання перед українським законодавцем, вітчизняною практикою й наукою. Криптовалюта, як і будь-яке нове явище, демонструє неготовність держави та суспільства до однозначного сприйняття чогось нового. Втім, існуючі переваги та ризики від нерегульованого обігу криптовалюти змушують рано чи пізно реагувати на певне нове явище. Зокрема, важливим є запровадження передових інформаційних технологій, учасником яких була б держава, великі корпорації; розробка та впровадження правил обігу та оподаткування операцій з віртуальними активами. Також необхідно забезпечити ефективну взаємодію всіх учасників: інвесторів, майнерів, користувачів, постачальників,

бірж, держави тощо та впровадити інформаційну підтримку задля підвищення довіри населення до віртуальної валюти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Погрібний Д. І. Актуальні проблеми визначення правового статусу криптовалют в контексті формування цифрової взаємозалежності. *Теорія і практика правознавства*. 2019. Вип. 2 (16). DOI: 10.21564/2225-6555.2019.16.186040.
- 2/ Volosovych, S., Baraniuk, Y. Tax control of cryptocurrency transactions in Ukraine. *Banks and Bank Systems*. 2018. DOI: 10.21511/bbs.13(2).2018.08.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ У США²⁷

Твердохліб Я., Шокорова Д.
студентки III курсу ННІ права
Сумського державного університету
Науковий керівник: Швагер О. А.

к.ю.н., асистент кафедри міжнародного, європейського права та
порівняльного правознавства ННІ права
Сумський державний університет

Політика США щодо захисту споживачів США в основному полягає в уявленні про те, що споживачі повинні мати право на захист своїх власних інтересів [1, с. 131]. Це призвело до того, що акцент робиться на тому, щоб продавці надавали повну інформацію про свої продукти, щоб дозволити споживачам зробити усвідомлений вибір та забезпечити доступ до правосуддя, у тому числі шляхом групових позовів (class actions) та колективних позовів (collective action).

Найбільш відомим, найбільшим та найактивнішим споживчим агентством у США є Федеральна торгова комісія (Federal Trade Commission - FTC) (далі - ФТК) [2], повноваження якої ґрунтуються на ст. 5(а) Закону про Федеральну торговельну комісію 1914 р. (FTC Act of 1914), який забороняє «несправедливі або такі, що вводять в оману, дії чи практики, що впливають на торгівлю». При ФТК діє Бюро захисту прав споживачів ФТК (Bureau of Consumer Protection). Місія Бюро - припинити несправедливі, обманні та шахрайські методи ведення бізнесу шляхом: а) збору скарг споживачів та проведення

---

²⁷ Дослідження проведено на виконання міжнародного проекту в сфері освіти «61998-EPP-1-2020-1-UA-EPP1MO-MODULE Європейські стандарти захисту прав споживачів фінансових послуг» (спільний проект СумДУ, Еразмус+ Жан Моне Фонду та Виконавчого агентства з питань освіти та культури за підтримки ЄС). Підтримка Європейською комісією випуску цієї публікації не означає схвалення змісту, який відображає лише думки авторів, і Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, що міститься в ній